

Toen vorige week de franciscaan Jan Scheffers op deze plaats stond, leek het allemaal een beetje anders dan anders. Zo'n pij doet het nog wel, ook al steekt ze wat af tegen habijten en daarop gelijkende uitmonsteringstukken, maar vooral, er klonk een andere taal. Scheffers werkt in het bedrijfsapostolaat en probeert het evangelie te verwoorden in de taal van de arbeiders. Misschien is hij daarvoor als franciscaan wat beter gebekt, hoewel de dertiende eeuw toch weer iets anders is dan de twintigste.

Ik moest daaraan denken toen ik van de week een uiteenzetting hoorde over de achterstand van kinderen uit arbeidersgezinnen in het wetenschappelijk onderwijs. Deze is niet zozeer te wijten aan een geringere financiële draagkracht of mindere belangstelling, doch vooral aan een algemene achterstand op onderwijsgebied. De reden daarvoor is vooral de taal. Arbeiders spreken een andere taal dan het algemeen beschaafd dialect, waarin wij, die de cultuur in handen hebben, onze gedachten en begrippen hebben uitgedrukt. Zij moeten eerst een vreemde taal, ons dialect leren, voordat zij aan onze cultuur kunnen deelnemen. Daardoor komt hun eigen intelligentie niet tot haar recht. Wij discrimineren hen.

Overigens hebt U deze ideeën vorig jaar uitvoerig kunnen horen via de zender "de Vrije Maagd". En U kunt er nog dagelijks kennis van nemen wanneer U een bijeenkomst bezoekt of een blaadje leest van onze bloedeigen kabouters.

Misschien vindt U deze gedachten over taalbarrières en kabouters een wat vreemd begin voor een preek op het Pinksterfeest. Dan zou ik U er graag even op attent maken, dat U vanmorgen op een minstens even vreemde manier Pinksteren zit te vieren. U zit namelijk met de deuren dicht. De Spuistraat heeft het wel kunnen opbrengen met Kerstmis de deuren open te zetten. Toen kon iedereen binnenkomen. Fijn als schaapjes in de warme kerststal. Maar vandaag zijn de deuren dicht. Een toch wel wat vreemde manier om het feest te vieren, waarop de deuren opengingen. Niet om mensen naar binnen te nodigen, maar om zelf naar buiten te trekken. Want Pinksteren heeft zich afgespeeld op straat.

Zoals alles wat echt gebeurt zich nog steeds afspeelt op straat. Dat weten onze zonen en dochters bliksemgoed. Daarom gaan zij, iedere keer dat het echt gebeuren moet, de straat op. Daar versta je elkaar nog steeds, ook al spreek je een andere taal. Zoals al die Parthen en Meden en Elamieten, of hoe die lieden ook mogen heten, elkaar verstonden, elkaar herkenden, omdat alle barrières ineens verdwenen bleken. Op straat moet je barrières opwerpen. Normaal ligt alles er open en zijn er geen grenzen. Het is overigens niet zo verwonderlijk dat U vandaag binnen zit. Dat is al vanaf het begin zo geweest. Ook de apostelen hadden voor een stevig isolement gezorgd. Zij zijn er niet zo maar op uitgetrokken. Alle beloften en opdrachten van Jezus ten spijt.

Het is allemaal wel te begrijpen. Het fiasco, de mislukking van Jezus van Nazareth, lag nog heel dicht achter hen. Zij hadden hun handen vol gehad aan het ordestellen op zaken, aan het veilig stellen van hun structuren. De aanvulling van de vacature Judas Iscariot in het apostelcollege bijvoorbeeld.

Het is nog steeds niet anders. Welbeschouwd ligt de mislukking nog steeds dichtbij. Die imposante kerk, met dat wijdvertakte organisatieleven, met dat bijna volmaakte systeem van katholieke vorming en onderwijs, met dat sterk uitgebouwde geheel van communicatiemiddelen, katholieke kranten, katholieke radio en televisie, met volle kerken en een bloeiend godsdienstig leven zoals men dat noemde, is ineengezakt of aan haar laatste stuiptrekkingen. Priesters verlaten hun plaats omdat zij het niet meer zien, kloosters lopen leeg. De deken van Amsterdam presenteert nog welgeteld 52.000 kerkmensen, hetgeen onder andere betekent, dat wij ruim de helft van onze kerkgebouwen zouden kunnen afstoten en het getal van 400 priesters reduceren tot 50. En ieder ziet nieuwsgierig uit naar de ontmaskering, die de volgende volkstelling gaat te zien geven.

Het fiasco is zichtbaar. En op dezelfde wijze sluiten wij de deuren om in pastorale concilies en tientallen andere konventikels eindeloos te dokteren aan de structuren om de zaak toch maar veilig te stellen.

Het is allemaal wel te begrijpen. Maar toch, wanneer wij vandaag iets zinnigs doen, werkelijk Pinksteren vieren, dan belijden wij niet een verleden. Dan vieren wij het uur van de kerk.

Maar daarvoor moet U wel naar buiten, de straat op. Daar vindt U ze: de Parthen en Meden en bewoners van Mesopotamië, de kritische Zionisten en de mensen van de actie '70, de huizenkrakers, de kabouters en de dolle mina's, de mensen van Amnesty International en het Palestijnacomité, van de Vietnam- en de Biaffra-actie, van de BBK en de Lastige Amsterdammers. Zij spreken allerlei talen. Maar zij verstaan elkaar.

En waardoor verstaan zij elkaar anders dan door diezelfde éne geest, die hen bezielt? Zorg om leefbaarheid, zorg voor de mens. Valt daar niet iets te herkennen van die geest van Jezus van Nazareth, die gekomen was, juist "opdat zij leven zouden hebben en in overvloed zouden hebben"? Die kwam opdat mensen mens zouden kunnen zijn.

En herinnert de explosie van creativiteit, waarmee dit alles gepaard gaat, ons er niet aan, dat die Geest in de kerk yanouds is beleden als de Spiritus Creator, de scheppende Geest?

Misschien dat wij er wel even met de ogen bij knippen, zoals de apostelen op die Pinksterdag wel zullen hebben gedaan. Wij raken er veel van onze zekerheid, van ons eigen houvast mee kwijt. Want in deze turbulente wereld kan je alleen maar binnengaan, wanneer je bereid bent mee te zoeken, te discussiëren. En dat gaat vaak weinig zachtzinnig. Maar ook in het eerste verhaal horen wij er al roepen dat die lui dronken zijn van de zoete wijn.

Het is zeker niet mijn bedoeling, om alles wat in dit wereldje van vandaag aan de hand is, zonder meer te canoniseren, laat staan het allemaal binnen de kerkelijke structuur te manoeuvreren. Maar wij dienen wel te bedenken, dat ook in die dagen er niemand enig benul van had, wat de woorden van de profeet Joël te betekenen hadden: "In die dagen zal ik van mijn geest uitstorten over alle mensen en uw zonen en dochters zullen profeteren".

Misschien dat dan ook de grijsaards weer visioenen gaan zien. Ontdekken dat het op een wonderlijke manier toch weer doorgaat. Hoe de kerk iets anders is dan wat wij er vaak van hebben gemaakt, een nette organisatie waar je bijhoort, die zich al of niet uitbreidt, orde schept, zoal niet solidair is met de gestigde orde. Dat er een alternatieve kerk blijkt te zijn, een gebeuren, dat zich voltrekt overal waar vuur zichtbaar wordt en de storm opsteekt en waar mensen worden heengetrokken met verwachtende harten, uitziend met wat gaat happenen.

Misschien zal dat voor ons allen een bevrijding zijn. Zal veel, waarmee wij binnen de ommuring van ons eigen geloof, binnen de vastheid van ons eigen taal-tje zo kunnen sukkelen, bijvoorbeeld de vraag naar de verrijzenis, ineens van ons afvallen, wanneer wij daar ontdekken, dat de Heer met alles wat Hij belichaamt, springlevend blijkt te zijn in alles wat er aan aspiratie, aan inspiratie, aan goedheid, aan vrijheid, aan goddelijke menselijkheid naar boven komt.

Twee weken geleden hebben wij in de viering van de dood des Heren ingesloten al die levensoffers, waarin iets van zijn inzet, van zijn menselijkheid totterdood is zichtbaar geworden en die gebracht zijn opdat wij zouden leven. Zij die vielen, hebben ook niet kunnen vermoeden, dat hun inspiratie op deze wijze zou voortgaan. En velen kunnen dit nog niet herkennen. Zou het zo vermetel zijn in deze viering van de levende Heer iets in te sluiten van alles wat vandaag in onze eigen wereld aan profetie, aan toekomstbelofte voor ons zichtbaar wordt?

Ik denk dat wij er wel mee moeten voortmaken, want de krakers staan al aan de deuren van de kerken. Eén hebben zij er al opengebroken en zij hebben hem paradijs genoemd. Zou zo misschien het aanschijn der aarde vernieuwd worden?